

Eduskunnan lakivaliokunta

HE 199/2017 vp

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
tiedustelutoiminnan valvonnasta ja laiksi valtion
virkamieslain 7 §:n muuttamisesta**

2.3.2018

TIETOSUOJAVALTUUTETUN LAUSUNTO TIEDUSTELULAISTA

Reijo Aarnio
tietosuojavaltuutettu

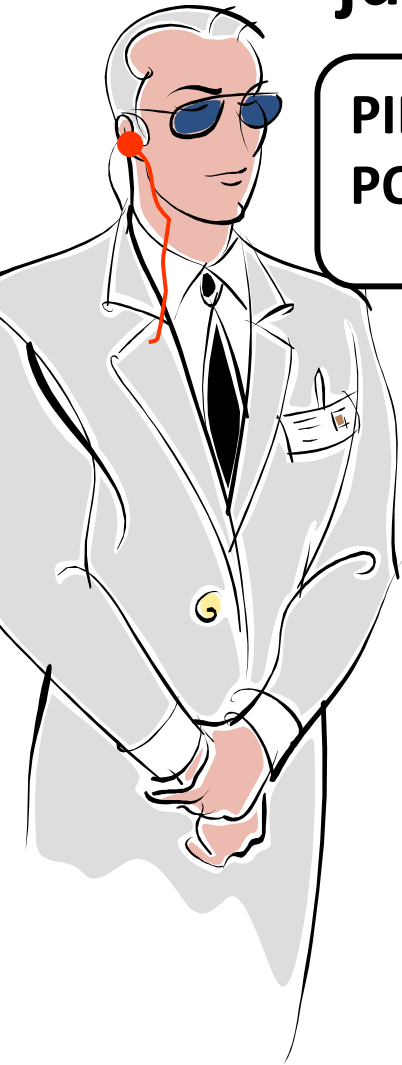

Tietosuojavaltuutetun toimisto

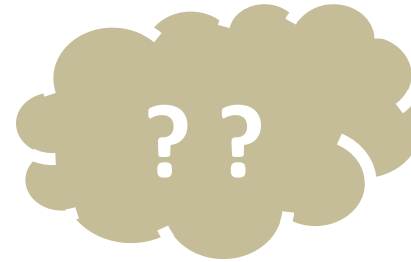

PERUSKYSYMYS "juridinen kiista"

PIDÄ HAUSKAA
POIKIEN KANSSA, KULTA!

- Teknologianeutraalisuus
- Liikkumisvapaus
- Yksityiselämän suoja
- Omaisuuden suoja

- Perusoikeuksien turvaaminen
- Kokoon-tumis- ja yhdistymisvapaus
- Sananvapaus ja julkisuusperiaate
- Itsemääräämisoikeus
- Oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen

EU:N PERUSOIKEUSKIRJA – LISSABONIN SOPIMUS

II LUKU: VAPAUDET

7 artikla

Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen

Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

8 artikla

Henkilötietojen suoja

- 1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.**
- 2. Tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.**
- 3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.**

SUOMEN PERUSTUSLAKI (731/1999)

10 § Yksityiselämän suoja

Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton.

Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Lailla voidaan säätää lisäksi välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana.

EU:N PERUSOIKEUSKIRJA – LISSABONIN SOPIMUS

VII LUKU: YLEISET MÄÄRÄYKSET

52 artikla

Turvattujen oikeuksien kattavuus

- 1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla, ja kyseisten oikeuksien ja vapauksien olennaista sisältöä noudattaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan tehdä ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.**
- 2. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia, jotka perustuvat yhteisöjen perustamissopimukseen tai Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, sovelletaan kyseisissä sopimuksissa määriteltujen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.**
- 3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja kattavuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Mitä tässä määrätään, ei estä unionia määräämästä tätä laajemmasta suojasta.**

EU:N PERUSOIKEUSKIRJA – LISSABONIN SOPIMUS

VII LUKU: YLEISET MÄÄRÄYKSET

54 artikla

Oikeuksien väärinkäytön kielto

Tämän perusoikeuskirjan määräysten ei saa tulkita antavan oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa sitä laajemmalti kuin tässä perusoikeuskirjassa on sallittu.

SÄHKÖISEN VIESTINNÄN TIETOSUOJADIREKTIIVI 2002/58/EY

15 ARTIKLA

Direktiivin 95/46/EY tiettyjen säännösten soveltaminen

- 1. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joilla rajoitetaan tämän direktiivin 5 artiklassa, 6 artiklassa, 8 artiklan 1, 2, 3 ja 4 kohdassa sekä 9 artiklassa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien soveltamisalaa, jos tällaiset rajoitukset ovat välttämättömiä, asianmukaisia ja oikeasuhteisia demokraattisen yhteiskunnan toimenpiteitä kansallisen turvallisuuden (valtion turvallisuus) sekä puolustuksen, yleisen turvallisuuden tai rikosten tai sähköisen viestintäjärjestelmän luvattoman käytön torjunnan, tutkinnan, selvittämisen ja syyteharkinnan varmistamiseksi direktiivin 95/46/EY 13 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tätä varten jäsenvaltiot voivat muun muassa hyväksyä lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joissa säädetään tietojen säilyttämisestä sellaiseksi rajoitetuksi ajaksi, joka on perusteltua tässä kohdassa säädetyistä syistä. Kaikkien tässä kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden on oltava yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden mukaisia, mukaan lukien Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut periaatteet.**

Mandate of the Special Rapporteur on the right to privacy

Mr Reijo Aarnio
The Data Protection Ombudsman

20th October 2017

Dear Reijo,

The Road Ahead – Dilemmas and Best Practices in Democratic Intelligence Oversight – An invitation

I am writing to personally invite you to participate in the International Intelligence Oversight Forum (IIOF2017) which will be held in Brussels, Belgium on Monday 20th and Tuesday 21st November 2017. IIOF2017 is being organized by the mandate of the Special Rapporteur for Privacy (SRP) together with the Belgian Data Protection Authority, the Data Protection Authority of the Netherlands and the Luxembourg Data Protection Authority. This initiative is also being supported by the Stiftung Neue Verantwortung in Germany, the Department of Information Policy & Governance at the University of Malta and the Security, Technology & e-Privacy Research Group at the University of Groningen in the Netherlands.

The first edition of IIOF was organized in October 2016 in Bucharest (Romania), with 70 participants representing 26 oversight bodies from 20 countries. Encouraged by the feedback we have received IIOF 2017 aims at involving oversight bodies in three key activities:

1. an update on recent laws dealing with surveillance as introduced since IIOF 2016;
2. an important consultation by the UN SRP on the draft legal instrument (current version attached in confidence), which after public discussion in January and February 2018 may be recommended by the SRP as one of the options to be considered by the UN Human Rights Council in March 2018;
3. an opportunity for an exchange of views and good practices and further networking between oversight agencies, intelligence practitioners and a select number of data protection agencies who often collaborate closely with intelligence oversight authorities.

IIOF2017 will be conducted in English.

This forum should provide a unique opportunity to bring together oversight agencies from all over the world to compare notes, share best practices and develop new ways forward which promote both security and fundamental human rights like privacy and freedom of expression. It is expected to be a historic occasion where oversight agencies are being brought together in one large room primarily to focus on their roles from a human rights perspective and especially to discuss lessons from the past and options for the best way forward.

Case law index

Case law of the Court of Justice of the European Union

<i>Commission v. Austria</i> , C-614/10, 16 October 2012	47
<i>Commission v. Hungary</i> , C-288/12, 8 April 2014	47
<i>Digital Rights Ireland and Seitlinger and others</i> , Joined cases C-293/12 and C-594/12, 8 April 2014	47
<i>European Commission v. Federal Republic of Germany</i> [GC], C-518/07, 9 March 2010	47
<i>European Commission v. Italian Republic</i> , C-387/05, 15 December 2009	10, 11
<i>Institut professionnel des agents immobiliers (IPI) v. G. Englebert et al.</i> , C-473/12, 7 November 2013	61
<i>Maximilian Schrems v. Data Protection Commissioner</i> , C-362/14, Advocate General's Opinion, 23 September 2015	67
<i>Maximilian Schrems v. Data Protection Commissioner</i> , C-362/14, 6 October 2015	11, 47, 61, 66
<i>Metock v. Minister of Justice, Equality and Law Reform</i> , C-127/08, 25 July 2008	11
<i>ZZ v. Secretary of the State of Home Department</i> , C-300/11, 4 June 2013	10, 25, 61, 68

Case law of the European Court of Human Rights

<i>Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhiev v. Bulgaria</i> , No. 62540/00, 28 June 2007	62
<i>Amann v. Switzerland</i> , No. 27798/95, 16 February 2000	10
<i>Bernh Larsen Holding AS and Others v. Norway</i> , No. 24117/08, 8 July 2013	10
<i>Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom</i> , No. 58170/03, communicated on 9 January 2014	9
<i>Bureau of investigative journalism and Alice Ross v. the United Kingdom</i> , No. 62322/14, communicated on 5 January 2015	69
<i>C.G. and others v. Bulgaria</i> , No. 1365/07, 24 April 2008	9
<i>Copland v. the United Kingdom</i> , No. 62617/00, 3 April 2007	10
<i>Heglas v. Czech Republic</i> , No. 5935/02, 1 March 2007	19
<i>Iordachi and Others v. Moldova</i> , No. 25198/02, 10 February 2009	25
<i>Janowiec and Others v. Russia</i> [GC], Nos. 55508/07 and 29520/09, 21 October 2013	9, 25
<i>Kennedy v. UK</i> , No. 26839/05, 18 May 2010	51, 53, 68
<i>Khelili v. Switzerland</i> , No. 16188/07, 8 March 2012	10
<i>Klass and Others v. Germany</i> , No. 5029/71, 6 September 1978	9, 10, 25, 44, 61, 67, 75
<i>Kruslin v. France</i> , No. 11801/85, 24 April 1990	9
<i>Liberty and Others v. the United Kingdom</i> , No. 58243/00, 1 July 2008	7, 10, 19
<i>M.M. v. the United Kingdom</i> , No. 24029/07, 29 April 2013	10
<i>M.N. and Others v. San Marino</i> , No. 28005/12, 7 July 2015	9
<i>Malone v. the United Kingdom</i> , No. 8691/79, 2 August 1984	9
<i>Rotaru v. Romania</i> , No. 28341/95, 4 May 2000	10
<i>Segerstedt-Wiberg and Others v. Sweden</i> , No. 62332/00, 6 June 2006	60, 72
<i>S. and Marper v. The United Kingdom</i> , Nos. 30562/04 and 30566/04, 4 December 2008	10
<i>Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others v. the Netherlands</i> , No. 39315/06, 22 November 2012	9, 51, 68
<i>Tretter and Others v. Austria</i> , No. 3599/10, communicated on 6 May 2013	44, 64
<i>Uzun v. Germany</i> , No. 35623/05, 2 September 2010	10
<i>Weber and Saravia v. Germany</i> , No. 54934/00, 29 June 2006	8, 10, 19, 22, 24, 25, 62, 67
<i>Youth initiative for human rights v. Serbia</i> , No. 48135/06, 25 June 2013	30
<i>Z. v. Finland</i> , No. 22009/93, 25 February 1997	10

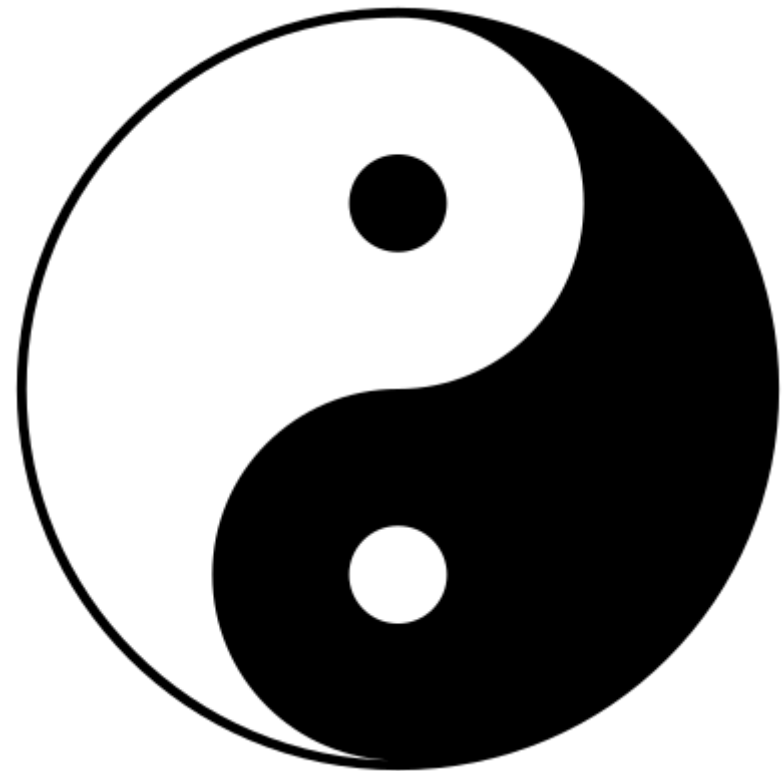

JOHTOPÄÄTÖS

*** EI: TARVITAAN – EI TARVITA**

VAAN

*** JOS TARVITAAN,
MITEN SÄÄDETTÄÄN**

ECHR ROMAN ZAKHAROV-TAPPAUS

LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ ON OLTAVA:

1) OLOSUHTEET, joissa salaisiin tiedonhankintakeinoihin voidaan turvautua

1) TOIMIEN kesto, erityisesti, milloin niitä ei pidä jatkaa

2) MENETTELYT:

a) joilla puuttuminen valtuutetaan

b) liittyen aineiston säilyttämiseen ja tuhoamiseen

3) VIESTIEN sieppaamisen ja tarkastamisen valvonta

KANSALLINEN TURVALLISUUS (määrittely)

UHKA (tunnistaminen)

TEHO

SUHTEELLISUUS (intressipunninta)

OIKEUSTURVA & VALVONTA (ti-luvat)

REKISTERÖITYJEN OIKEUDET

VALVONTA (oikea-aikaisuus)

TIETOJEN ANALYSOINTI

MIHIN TIEDOT PÄÄTYVÄT

POREL (henkilötiedot)

LUOVUTUKSET MUILLE

REKISTERÖIDYN OIKEUDET

VALVONTA

Oikeus: Britannian laaja nettivakoilu rikkoo EU-lakeja

Britannian verkkotiedustelusta vastaava GCHQ on tuomioistuimen mukaan saanut liikaakin oikeuksia netin massavakoiluun. (KUVA: ROWAN GRIFFITHS/REX)

Julkaistu: 30.1. 16:39

VERKKOVAKOILU Britannian vetoomustuomioistuin on tuominnut laajat vakoiluoikeudet antaneen tiedustelulain laittomaksi.

Osa Britannian tiedustelun tekemästä sähköpostien, tekstiviestien ja muun viestinnän massavakoilusta on rikkonut EU-lakeja, päätti Britannian vetoomustuomioistuin.

Oikeuden mukaan Britannian vuonna 2014 säätämä Data Retention and Investigatory Powers Act antoi väärin perustein hallinnolle oikeuden kerätä tietoja muuten kuin vakavien rikosten tai oikeuden päätösten nojalla.

Järjestö tuki Labour-puolueen kansanedustajaa **Tom Watsonia**, joka nosti Britanniassa kanteen tiedustelulakia vastaan.

Bloomberg

Päätös merkitsee sitä, että Britannian tiedustelulain keskeisiä kohtia on muutettava pikaisesti, totesi ihmisoikeusjärjestö Liberty lausunnossaan.

KIITOS KUUNTELUSTA

Lisätietoja: www.tietosuoja.fi

Reijo Aarnio
tietosuoja-valtuutettu

Tietosuoja-valtuutetun toimisto